

Příspěvek Svazu průmyslu a dopravy ČR do veřejné konzultace týkající se politik v oblasti migrace pracovních sil a tzv. modré karty EU

Svaz průmyslu a dopravy ČR (SP ČR) jakožto největší zaměstnavatelský svaz v České republice uvítal možnost vyjádřit se v rámci veřejné konzultace týkající se politik v oblasti migrace pracovních sil a tzv. modré karty EU.

Odůvodnění veřejné konzultace

Vysoce kvalifikovaná pracovní síla je již tradičně silnou stránkou evropské ekonomiky. V dnešním globalizovaném hospodářství, v němž vládne tvrdá konkurence, má právě ona zásadní význam pro to, aby si Evropa udržela svou konkurenceschopnost. Zajistit flexibilní, vysoce kvalifikované pracovní síly, které se dokážou přizpůsobit novým demografickým a hospodářským změnám, je pro Evropu jednou z hlavních priorit. Proto Komise přijala Evropský program pro migraci, v němž mj. navrhuje nový přístup v oblasti legální migrace s cílem zatraktivnit EU jako cílovou destinaci pro talentované a kvalifikované lidi. Vysoce kvalifikovaní migranti si zaslouží zvláštní pozornost, protože v mezinárodním měřítku pro ně existuje nepřeborné množství příležitostí. Přestože v důsledku hospodářské krize se může celková poptávka po pracovní síle snížit, v některých odvětvích a profesích může nadále přetrvávat její nedostatek. A taková je i současná situace. V kombinaci s dalšími opatřeními (rekvalifikace zaměstnanců, aktivní politika na trhu práce a intenzivnější mobilita pracovníků v rámci EU) může dobře řízená migrace pracovních sil ze zemí mimo EU být součástí řešení těchto problémů.

Z různých politických iniciativ v této oblasti je nejdůležitější směrnice o modré kartě EU. Tato směrnice byla přijata v roce 2009 a jejím smyslem je vybavit EU tak, aby obstála v globální konkurenci a přilákala talentované lidi, kteří mají neocenitelný význam pro růst, protože doplní místní lidské zdroje. Systém je zaměřen na státní příslušníky zemí mimo EU, kteří mají vyšší odbornou kvalifikaci, získanou vysokoškolským studiem nebo odbornou praxí. Modrá karta EU je koncipována tak, aby se usnadnil postup přijímání a mobilita vysoce kvalifikovaných migrantů a jejich rodinných příslušníků díky harmonizaci pravidel upravujících podmínky vstupu a pobytu na území celé EU a díky právnímu statusu a právům, které na základě této karty obdrží. Evropská komise ve zprávě přijaté 22. května 2014 upozornila na řadu problémů, které ovlivňují efektivnost fungování modré karty a snižují atraktivitu EU pro vysoce kvalifikované pracovníky v celosvětovém měřítku.

Příspěvek SP ČR do veřejné konzultace

Nedostatek pracovních sil lze řešit přijetím řady politických opatření, jako je nábor z jiných členských států EU, zvýšení věku odchodu do důchodu, zvýšení míry účasti na trhu práce nebo aktivní politika na trhu práce. SP ČR se domnívá, že kromě těchto opatření **je rovněž nezbytné přijmout migrující pracovníky, včetně podnikatelů, ze zemí mimo EU, aby bylo možné se vypořádat s nedostatkem pracovních sil v konkrétním odvětví/povolání v EU.**

EU a členské státy mají k dispozici nástroje, jimiž zjišťují, kterých pracovních sil a dovedností je nedostatek. SP ČR se domnívá, že nejsou potřeba další iniciativy na úrovni EU (zejména pokud jde o vysoce kvalifikovaná pracovní místa), jimiž by se tyto nástroje zefektivnily. Není potřeba vytvářet další nástroje, je nutno lépe využít existujících a zabránit znehodnocování těchto nástrojů na národní úrovni vytvářením neodůvodněných opatření a překážek.

EU by mohla udělat více v zájmu své větší atraktivity jako cíle **imigrace vysoce kvalifikovaných pracovníků ze zemí mimo EU** v oblasti získávání pracovního povolení, uznávání zahraničních kvalifikací a mobility mezi členskými státy EU. SP ČR se domnívá, že **na úrovni EU by se mělo udělat více v zájmu větší atraktivity EU** pro vysoce kvalifikované pracovníky z řad migrantů. EU si musí zrevidovat existující nástroje v souladu s novou situací a potřebami trhu práce EU a spolupracovat s členskými státy. V současné době vedle sebe koexistují nástroje EU a národní nástroje na přilákání ekonomických migrantů. Členské státy mají mnohdy příznivější, rychlejší a snadnější schémata. Nástroje EU, jako např. modrá karta, nevyužily svůj potenciál.

Systém pro řízení pracovní migrace plně neodpovídá stávajícím a dlouhodobým potřebám, je třeba dělat více. Situace na trhu práce se mění, jsou jiné požadavky na vzdělávání, jiné formy práce, pracovní úvazky a genderové rozložení. EU buduje digitální ekonomiku, posiluje průmyslovou základnu a Průmysl 4.0 bude potřebovat jinou skladbu ekonomické migrace. Vedle toho jsou ale i jiné nároky a potřeby samotných migrantů.

Směrnice o modré kartě stanoví řadu podmínek pro přijetí, které musí žadatel splňovat, má-li mu být povolen vstup do Evropské unie: 1) pracovní smlouvu nebo závaznou nabídku práce platnou na dobu minimálně jednoho roku; 2) plat ve výši alespoň 1,5násobku průměrné hrubé roční mzdy v daném členském státě a 3) důkaz o příslušné profesní kvalifikaci nebo splnění požadavků vnitrostátních právních předpisů. SP ČR se nedomnívá, podmínky přijetí stanovené stávající směrnicí EU o modré kartě jsou odpovídající. **Zpružněno by mělo být uznávání zahraničních kvalifikací a uznávání odborné praxe místo kvalifikací nabytých vzděláváním**. Pro atraktivitu modré karty EU by byla nejdůležitější tato hlediska: zrychlení řízení ohledně vstupu; jasný, efektivní a jednotný systém ve všech členských státech; snadná mobilita v rámci EU s cílem využít pracovní příležitosti v jiných členských státech.

Mnohé členské státy mají vedle modré karty EU také své vlastní systémy, kterými lákají vysoce kvalifikovanou pracovní sílu z řad migrantů. Aby byla EU jako celek přitažlivější pro vysoce kvalifikované migrující pracovníky, SP ČR se domnívá, že je vhodnější **nadále vedle modré karty EU udržet paralelní vnitrostátní programy pro vysoce kvalifikované migrující pracovníky**, než zvolit jen jeden jednotný a známý režim platný v celé EU, jako je zdokonalená modrá karta EU, bez souběžných vnitrostátních programů. Samostatné vnitrostátní programy umožňují lépe sladit vnitrostátní politické preference s vnitrostátními potřebami.

SP ČR se domnívá, že **systém modrých karet EU by mohl být přitažlivější, pokud by jeho oblast působnosti byla rozšířena na některé dodatečné kategorie kvalifikovaných pracovníků** jako např. podnikatele a budoucí podnikatele v oblasti vyspělých technologií, v nichž pravděpodobně vzniknou pracovní místa přinášející vysoký růst; mezinárodní studenty (absolventy vysokých škol ze třetích zemí, kteří získali vysokoškolský titul v EU) a usnadnění jejich situace; a povolení k hledání pracovních míst pro státní příslušníky zemí mimo EU v určených odvětvích, kde je nedostatek pracovních sil.

Stávající postupy pro uznávání kvalifikací ze zemí mimo EU nepovažuje SP ČR za odpovídající, proces je zdoluhavý, administrativně náročný a mnohdy netransparentní. Uznání kvalifikací pracovníka ze země mimo EU trvá i více než 6 měsíců. SP ČR by proto uvítal jednodušší systém uznávání kvalifikací na úrovni EU pro kvalifikace dosažené mimo EU, což by přineslo výhody ve formě zrychleného postupu, snížení administrativy a rychlé reakce na potřeby podniků.

Praha, 19. 8. 2015

Ing. Vladimíra Drbalová, Mezinárodní vztahy – Evropské záležitosti